



Yttrande över promemorian Genomförande av ändringar i direktivet om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster

Er beteckning: I2021/00867

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Södermanlands län tillstyrker i stort införandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1161 om ändring av direktiv 2009/33 om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon (Clean Vehicles Directive, CVD) i svensk lagstiftning, men anser att nuvarande definition av miljöbilar i förordningen (2020:486) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar inte ska ändras.

En ändring av miljöbilsdefinitionen i förordningen skulle begränsa möjligheterna att fortsätta upphandla fordon för biogasdrift och även skapa en osäkerhet kring begreppet miljöbil. Länsstyrelsen förordar att den nuvarande definitionen av miljöbil i förordning (2020:486) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar, fortsatt ska gälla. Den vilar i sin tur på förordningen (2017:1334) om klimatbonusbilar.

Länsstyrelsen anser att en förändring av miljöbilsdefinitionen inte behöver genomföras för att uppfylla kraven i CVD.

Avsnitt 5 Skärpta miljökrav vid upphandling av fordon m.m. (s. 35 f f)

I förslaget till ändrad lydelse av lagen (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster definieras i 5 § kraven på upphandlade fordon enligt CVD. För ”en ren lätt bil” gäller bl.a. att den under den första femåriga referensperioden släpper ut högst 50 gram koldioxid per kilometer, och därefter inte släpper ut någon koldioxid alls. I förordningen (2017:1334) om klimatbonusbilar finns en gräns om högst 60 gram koldioxid per kilometer, men den inkluderar också ett fordon som ”är utrustad med teknik för drift med annat gasbränsle än gasol”. Till skillnad från definitionen av en ren lätt bil enligt CVD, inkluderar alltså definitionen av miljöbil även biogasfordon.

Lagen (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster gäller för upphandling enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling eller lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna. Den anger att för varje upphandlande myndighet eller enhet ska andelen rena lätta bilar uppgå till minst 38,5 procent av det totala antalet bilar.

Med införandet av CVD i lagen (2011:846) om miljökrav av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster kommer minst 38,5 procent av upphandlade bilar behöva uppfylla kravet på rena lätta bilar. Det gäller även om nuvarande miljöbilsdefinition i förordningen (2020:486) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar, finns kvar oförändrad. Fördelen med att behålla nuvarande definition är att biogasbilar kan väljas när

elbilar inte är ett möjligt alternativ. Om miljöbilsdefinitionen ändras försvinner den styrningen. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att i tillägg till CVD:s krav även styra mot upphandling av biogasfordon.

Länsstyrelsen välkomnar en tydlig ambition att öka elektrifieringen av fordonsflottan och myndigheten ser ett behov av en kraftig elektrifiering. För att klara omställningen och nå målet om 70 procent minskade utsläpp från transportsektorn till 2030 är det dock nödvändigt att en bredd av drivmedel används. Biogasen bidrar dessutom till flera samhällsnyttor och en cirkularitet i material- och energiflöden genom att utnyttja restprodukter såsom insamlat matavfall.

En elektrifieringssatsning kan ske utan att det uppstår en konflikt med den satsning som pågår för att använda biogas i fordonsflottan. Utvecklingen för lätta elfordon är redan nu positiv. Det sker en kontinuerlig lansering av nya elfordonsmodeller och sjunkande fordonspriser. Om statliga myndigheter och offentliga aktörer uppmuntras till att upphandla miljöbilar (enligt nuvarande definition) kommer kraven på 38,5 procent lätta rena fordon enligt CVD med största sannolikhet att uppfyllas på nationell nivå med god marginal.

I remitterad promemoria diskuteras att kraven på statliga myndigheter inte bör vara lägre än direktivets. Länsstyrelsen menar dock att det bör vägas mot nyttan av biogasen i transportsektorns omställning.

Biogasens roll i omställningen av transportsystemet

Biogas är en viktig kompon¹ent i klimatomställningen. Biogas som drivmedel har stora fördelar på systemnivå; den är ett av de bästa exemplen på cirkulär ekonomi, då den baseras på restprodukter, ger minskad metanavgång från gödselanvändning samtidigt som växtnäringen tillgängliggörs bättre och ger låg påverkan på luftkvaliteten i städerna.

Länsstyrelserna fick 2018 i uppdrag att ta fram en regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel.² En viktig del i arbetet var att formulera en övergripande drivmedelsstrategi som kan fungera som utgångspunkt och vägledning.

Strategin identifierar primära drivmedelsval i prioriteringsordning enligt följande;

1. el (inkl.vätgas) och biogas,
2. etanol

och sekundära drivmedelsval i prioriteringsordningen enligt följande;

3. biodiesel,
4. fossila drivmedel (låginblandning av förnybart)

Till grund för prioriteringen ligger en analys av hur drivmedlen påverkar miljö- och samhällsmål. Länsstyrelsen arbetar utifrån kunskapsunderlag och drivmedelsstrategin. Biogas ses som en viktig komponent i omställningen av transportsektorn i länet.

En annan aspekt är att biogasproduktionen har potential att växa.³ Den viktigaste faktorn för ökade produktionsmängder är att öka efterfrågan på biogas. Ytterligare incitament

² Rapporten [Infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel - Ett strategiskt kunskapsunderlag för Södermanlands län](#).

³ Det konstateras bl.a. i Länsstyrelsens rapport [Bioenergi i Södermanland](#).

behövs därför för att utnyttja biogasen fulla potential. Länsstyrelsen, som tillsammans med Naturvårdsverket hanterar klimatinvesteringsstödet Klimatklivet, har nyligen fått in flera ansökningar för biogasproduktion och tankstationer i länet. Till stor del bygger dessa investeringar på efterfrågan från personbilar och lastbilar. Att försäkra möjligheten att genomföra dessa investeringar är inte resurseffektivt och det kommer dessutom att bli betydligt svårare att uppnå andra miljömål på ett kostnadseffektivt sätt, exempelvis målet om 75 procents matavfallsinsamling till 2023.

Miljöbilsdefinitionens signalvärde

Att ändra miljöbilsdefinitionen så att den inte omfattar biogas ger en signal om vad som kommer att gälla framöver. De senaste åren har det varit oklarheter kring miljöbilsdefinitionen och det är viktigt att ny reglering inte spär på detta.

Miljöbilsdefinitionen fyller en viktig funktion genom att bidra till en stark miljöstyrning när det gäller inköp av nya fordon. Definitionen påverkar inte bara de myndigheter som berörs av förordningen (2020:486) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar, även kommuner, regioner, företag och privatpersoner använder miljöbilsdefinitionen som riktmärke för sina fordonsinköp och upphandlingar. Miljöbilsdefinitionen får därmed stor påverkan på transportsektorns omställning som helhet och marknadsförutsättningarna för olika förnybara drivmedel.

Nuvarande miljöbilsdefinition trädde i kraft den 1 juli 2020. Tidigare miljöbilsdefinition upphörde att gälla i samband med införandet av bonus-malus systemet den 1 juli 2018. Det fanns därmed en lång tid av otydlighet gällande miljökrav vid nya fordonsinköp.

Länsstyrelsen i Södermanlands län medverkar i projektet [Energiomställning i åkerier och bussbolag](#) och möter genom projektet många transportköpare och transportsäljare. En av de mest vanligt förekommande synpunkterna är att man efterfrågar en långsiktighet i lagstiftning och andra styrmedel för att känna en trygghet i vad man ska satsa på när det gäller drivmedel och fordonsinköp. I det perspektivet är det viktigt att inte ändra miljöbilsdefinitionen med anledning av införandet av direktivet. En bättre lösning är att föreskriva att den procentandel som direktivet kräver ska upphandlas enligt definitionen av ren lätt bil, men att i övrigt föreskriva om att miljöbilar enligt förordningen (2017:1334) om klimatbonusbilar ska upphandlas.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsrådet Eva Aalbu med avdelningschefen Eva Nilsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Anne-Li Fiskesjö medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.